

Ярослав ПЕТРИШИН,

orcid.org/0009-0008-7226-4095

аспірант кафедри історії України та правознавства

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

(Дрогобич, Львівська область, Україна) *yaroslav272016@gmail.com*

АВСТРІЙСЬКА ПАРТІЯ СВОБОДИ: ПОПУЛІСТСЬКА РИТОРИКА, ЕЛЕКТОРАЛЬНА СТРАТЕГІЯ (2014–2019)

Мета статті – проаналізувати еволюцію політичної риторики та електоральної стратегії Австрійської партії свободи у 2014–2019 роках у контексті зростання праворадикального руху, євроскептицизму та популістських тенденцій на європейському континенті, а також охарактеризувати основні ідеологічні орієнтири, комунікативні прийоми та чинників електорального успіху партії у досліджуваний період. Методологія статті базується на поєднанні історико-політичного, порівняльного та контент-аналізу. Водночас застосовано системний підхід для виявлення взаємозв'язку між ідеологією, риторикою провідних членів партії її стратегією та електоральною динамікою. Використано елементи дискурс-аналізу для дослідження євроскептичних та популістських наративів у програмних документах і публічних виступах лідерів партії. Аналітична база ґрунтується на офіційні матеріали Австрійської партії свободи, результати виборчих кампаній усіх рівнів та сучасні наукові інтерпретації феномену європейського ультраправого руху. У результаті проведеного дослідження встановлено, що Австрійська партія свободи у 2014–2018 роках продемонструвала чітку еволюцію від опозиційного протестного руху до впливової урядової сили, а її політична риторика зазнала процесу систематизації – від емоційного націонал-популізму до прагматичного націонал-консерватизму. Констатовано, що популістська стратегія партії ґрунтувалася на поєднанні антиімміграційних, євроскептичних і соціально орієнтованих меседжів, адаптованих до внутрішньополітичного контексту Австрії. Доведено, що особливу роль у зростанні політичної ваги партії відіграло використання її лідерами теми міграційної кризи 2015 року, що стало каталізатором електоральної мобілізації. Комунікативна політика FPÖ активно використовувала соціальні медіа для створення образу «партії простих людей» і протиставлення себе політичному істеблішменту. З'ясовано, що електоральні успіхи партії 2014–2017 років стали результатом ефективної інтеграції націоналістичної риторики з економічним протекціонізмом, а її участь в урядовій коаліції з Австрійською народною партією (2017–2019 рр.) засвідчила прагнення до легітимізації в рамках тогочасної політичної системи.

Ключові слова: Австрійська партія свободи, Австрія, популізм, праворадикальні рухи, ультраправі, політична риторика, електоральна стратегія, міграційна криза, соціальний протекціонізм, політична комунікація, коаліційний уряд.

Yaroslav PETRYSHYN,

orcid.org/0009-0008-7226-4095

Postgraduate student at the Department of Ukraine's History and Law

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

(Drohobych, Lviv region, Ukraine) *yaroslav272016@gmail.com*

AUSTRIAN FREEDOM PARTY: POPULIST RHETORIC AND ELECTORAL STRATEGY (2014–2019)

Objective of the article – to analyze the evolution of the political rhetoric and electoral strategy of the Austrian Freedom Party (FPÖ) in 2014–2019 within the context of the rise of right-wing radical movements, Euroscepticism, and populist trends in Europe, as well as to characterize the party's main ideological orientations, communication techniques, and factors contributing to its electoral success during the period under study. The methodology of the article is based on a combination of historical-political analysis, comparative analysis, and content analysis. A systemic approach was applied to identify the interconnections between the party's ideology, the rhetoric of its leading members, its strategy, and electoral dynamics. Elements of discourse analysis were used to examine Eurosceptic and populist narratives in official party documents and public speeches of its leaders. The analytical basis relies on official materials of the Austrian Freedom Party, results of electoral campaigns at all levels, and contemporary scholarly interpretations of the European far-right phenomenon. The study found that the Austrian Freedom Party in 2014–2018 demonstrated a clear evolution from an oppositional protest movement to an influential governmental force, with its political rhetoric undergoing systematization – from emotional national-populism to pragmatic national-conservatism. It was established that the party's populist strategy combined anti-immigration, Eurosceptic, and socially oriented messages adapted to Austria's domestic political context. The analysis confirmed that a particularly important factor in increasing the party's political

weight was the use of the 2015 migration crisis by its leaders, which acted as a catalyst for electoral mobilization. FPÖ's communication strategy actively employed social media to cultivate the image of a «party of ordinary people» and to position itself against the political establishment. Electoral successes from 2014 to 2017 resulted from the effective integration of nationalist rhetoric with economic protectionism, while participation in the coalition government with the Austrian People's Party (2017–2019) demonstrated the party's efforts to legitimize itself within the contemporary political system.

Key words: *Austrian Freedom Party, Austria, populism, right-wing radical movements, far-right, political rhetoric, electoral strategy, migration crisis, social protectionism, political communication, coalition government.*

Постановка проблеми. Австрійська партія свободи (Freiheitliche Partei Österreichs, FPÖ) (АПС) – одна з провідних політичних партій сучасної Австрії, яка у 2014–2019 рр. відігравала значну роль у формуванні політичного ландшафту країни та розвитку європейського ультраправого руху. У досліджуваній період партія активно використовувала популістську риторику, спрямовану проти політичного істеблішменту, євробюрократії та неконтрольованої міграції, що дозволило мобілізувати протестний електорат та добитися значних результатів під час виборчих кампаній. Її діяльність також мала виразний антиукраїнський характер: а) лідери АПС виступали за скасування санкцій проти Росії; б) члени партії підтримували ідею «нейтралітету Австрії»; в) партія активно розвивала контакти з російськими політичними бізнес-структурами, політичними партіями, зокрема «Єдиною Росією». Вищезазначене вимагає ґрунтовного аналізу ідейних, політичних та комунікативних засад діяльності АПС у контексті європейських безпекових викликів, спричинених російсько-українською війною, а також осмислення рівня впливу ультраправих, правопопулістських і проросійських сил на формування зовнішньополітичних орієнтирів окремих країн Європейського Союзу (ЄС).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній українській та зарубіжній науковій літературі простежується виразна тенденція до розгляду АПС як прикладу європейського ультраправого, популістського руху без належного акценту на внутрішньополітичних аспектах її розвитку, електоральних стратегіях, риторичних прийомах, зовнішньополітичних орієнтирах. Серед наукових праць учених, які дотичні до предмету дослідження, варто виокремити роботи В. Швецера «Австрийская партия свободы: путь во власть» (Швецер, 2018), В. Семенка «Успіх правопопулістської Австрійської партії свободи (АПС) на місцевих виборах 2015 р.» (Семенко, 2017), О. Бадаєва «Австрийская партия свободы: между правым популизмом, австрийским патриотизмом и немецким национализмом» (Бадаєв, 2018), В. Парлюка «Австрійська Партія Свободи – євроскептики, популісти або екстремісти?» (Пар-

люк, 2015), І. Кіянки «Популізм в країнах Західної Європи: кінець XX – початок XXI століття» (Кіянка, 2015) та ін.

Основна мета статті – комплексний аналіз діяльності АПС у 2014–2019 роках з акцентом на її популістську риторику, електоральну стратегію, зовнішньополітичні орієнтири, а також зв'язки з Російською Федерацією на тлі загальноєвропейських тенденцій розвитку правопопулістських рухів та їхньої ролі у формуванні дискурсу щодо російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. АПС була заснована у 1956 році як націонал-ліберальна сила, яка об'єднувала різні консервативні та націоналістичні кола Австрії. У 1980-х роках під керівництвом Йорга Хайдера партія трансформувалася в праворадикальну та популістську силу, здобуваючи популярність завдяки антиімміграційній, антикомуністичній та євроскептичній риториці. Напередодні початку російсько-української війни партія переживала періоди внутрішньої фрагментації та відновлення популярності, формуючи ядро свого електорату серед консервативно налаштованих виборців та протестних груп. За класифікацією датського політолога Серена Якоба Ріісхея АПС можна віднести до першої групи «євроскептиків», які критикують процес європейської інтеграції з націоналістичних, суверенітетних, вкрай правих або консервативних позицій, виступаючи проти формування європейської «наддержави», яке в майбутньому призведе до ліквідації незалежності держав-членів, а також до знищення почуття національної ідентичності (Парлюк, 2015: 88–90). Її опоненти, зокрема відомий австрійський медіавидавець Крістіан Райнер, наголошували, що члени партії мислять «у деструктивних категоріях», а її риторика «спрямована проти мігрантів, не має сенсу та мети і з голови до ніг пронизана праворадикальною спадщиною» (Забродина, 2013).

В умовах безпекових викликів, спричинених російською збройною агресією (2014 р.), вибори до Європейського парламенту 2014 р. підтвердили поступальне зростання електоральної підтримки АПС. Якщо за результатами загальноєвропейського волевиявлення 2009 р. АПС отримала 12,7% голосів австрійців, то через п'ять років

(22–25 травня 2014 р.) цей показник склав уже 19,5% (Швейцер, 2018: 107). Помітний електоральний приріст свідчив про ефективність популістської стратегії партії, її здатність мобілізувати протестний електорат на тлі зовнішньополітичної нестабільності та економічних викликів. Вищезазначені тенденції створювали передумови для успіху АПС на місцевих виборах 2015 р., де партія прагнула закріпити свої позиції у регіональних органах влади та посилити вплив на формування політичного курсу на рівні земель.

Зокрема, на регіональних виборах у Штирії та Бургенланді АПС, за на думку австрійських аналітиків, «досягла результатів, про які не мріяв навіть і засновник Йорг Хайдер» (Дубин, 2015). АПС стала третім політичним об'єднанням у земельному парламенті у Граці: отримані нею 27,1% майже в 3 рази перевищували її результат 2010 року (10,66%) (Дубин, 2015). Партії правлячої коаліції – соціал-демократи та Народна партія – втратили у Штирії – 9,2% та 8,6% відповідно (Дубин, 2015). Канцлер Австрії Вернер Файманн і лідер соціал-демократів пояснив такий результат «вдалою експлуатацією ними теми напливу біженців та інших побоювань людей» (Дубин, 2015).

Коментуючи результати місцевих виборів (2015 р.), австрійський політолог, професор Центральноєвропейського університету Антон Пелінка зазначав: «Партія свободи перебуває на підйомі, і вже не перший рік. Свого часу її лідер Йорг Хайдер, нині покійний, розколов цю партію, але з того часу вона знову досягла досить помітних успіхів. Очікувалися й нинішні позитивні для ПС результати. А у Відні ця партія, якщо порівняти її результат із передвиборчими прогнозами, можна сказати, навіть недобрала трохи голосів. Соціал-демократи залишилися найбільшою партією у Відні. Отже, все залежить від того, що вважати перемогою і що – поразкою. Партія свободи досягла деяких своїх цілей: її позиції посилилися. Але їй не вдалося досягти головної мети: стати найсильнішою партією у Відні, отримавши... пост бургомістра» (Шимов, 2017).

У цей же час посилюються зв'язки партії із Російською Федерацією. Для прикладу, у грудні 2016 р. у Москві Г.-К. Штрахе та заступник голови Державної Думи Росії П. Толстой підписали Пакт про взаємодію та співпрацю між АПС та провладною партією «Єдина Росія» (Потіха, 2019). Партії домовилися проводити надалі у рамках угоди взаємні консультації, обмінюватися досвідом законотворчої роботи, працювати у напрямі розвитку економіки, молодіжної політики та партійного будівництва. Сторони домовилися прово-

дити спільні конференції, семінари та круглі столи («Единая Россия» подписала соглашение о сотрудничестве с Австрийской партией свободы, 2016).

Заступник секретаря Генеральної ради «Єдиної Росії» С. Железняк подякував делегації АПС за те, що, незважаючи на напружений графік перед Новим роком, вони знайшли час відвідати Москву. «Ласкаво просимо до штабу «Єдиної Росії». Насамперед, хочемо привітати вас з високим рівнем підтримки громадян у ході передвиборчої кампанії, що завершилася. Різниця кандидата від АПС Норберта Хофера з переможцем виборів федерального президента Австрії Ван дер Белленом становила лише кілька відсотків, причому він виграв багато в чому за рахунок використання у програмі низки принципових пропозицій АПС», – зазначав представник «Єдиної Росії» («Единая Россия» подписала соглашение о сотрудничестве с Австрийской партией свободы, 2016).

Значні надії АПС покладала на президентські вибори 2016 року. Партія активно використовувала популістську риторiku, апелюючи до тем національної безпеки, соціальної справедливості та критики еліт, водночас демонструючи проросійські симпатії у сфері зовнішньої політики. Кандидат АПС (Норберт Хофер), об'єднуючи традиційний електорат та нові групи протестних виборців, став інструментом для тестування ефективності комунікаційних стратегій партії та оцінки її реального впливу на політичні процеси в Австрії.

На думку австрійських аналітиків «для Австрії... вибори президента стали політичним землетрусом» (Рігерт, 2016), поляризували австрійське суспільство. «Виборці покарали партії, що належать до урядової коаліції, тобто соціал-демократів та консерваторів, – відзначали експерти. – Центристські сили взагалі зазнали цілковитого провалу. Залишилися лише кандидати з обох протилежних кінців політичного спектру й вибір між якими був радше мукою. Багато виборців проголосували за Ван дер Беллена зовсім не тому, що вважають зеленого чудовим політиком, а задля того, щоб завадити правому популістові. Крім того, ці вибори показали також наскільки сильними є позиції євроскептиків, критиків ісламу та противників міграції австрійського націонал-консервативного спектра» (Рігерт, 2016). Власне, 48% виборців Ван дер Беллена головним мотивом підтримки цього кандидата назвали «бажання зупинити Норберта Хофера». Помірковані виборці підтримували кандидата, який протистояв популісту (Федоренко, 2016).

Надзвичайний і повноважений посол України в Австрії (2014–2021 рр.) О. Щерба все ж зауважу-

вав, що «за посаду президента боролися два євроскептики – один колишній і один вічний. Представники традиційних проєвропейських партій, які в післявоєнній Австрії незмінно перемагали на виборах, навіть не пройшли у другий тур. Це був перший шок виборів. Другий шок полягав у тому, що переможцем першого туру став Хофер – з відривом, якого не передбачав жоден соціолог» (Щерба, 2016). Загалом, колишній лідер партії Зелених, незалежний кандидат Александер Ван дер Беллен переміг кандидата від АПС на 7,6% голосів (Президентські вибори в Австрії, 2017). У випадку програшу Ван дер Беллена, його опонент – Норберт Хофер міг стати першим євроскептиком на чолі держави із Західної Європи (Президентські вибори в Австрії, 2017).

На виборах до Національної ради Австрії (нижньої палати Парламенту Австрії), які відбулися 15 жовтня 2017 р., АПС фінішувала третьою – правопопулістська, націоналістична та проросійська партія на чолі із Хайнц-Крістіаном Штрахе, показавши один з найкращих результатів у своїй історії: 26% та 51 мандат (Вдовиченко, 2017). Ультраправі перемогли в одній землі – Каринтії (на кордоні зі Словенією) (Вдовиченко, 2017). Зростання популярності АПС за лідерства Хайнц-Крістіана Штрахе експерти пояснювали двома причинами – розчаруванням австрійцями у соціал-демократах і консерваторах, а також наслідками міграційної кризи 2015 року, оскільки Австрія разом із Німеччиною прийняла сотні тисяч біженців і мігрантів з переважно мусульманських країн (Гончаренко, 2017). Водночас, обмеження міграції – головний пункт програми АПС і центральний мотив її рекламних відеороликів. «Наприклад, партія зробила міні-серіал в стилі sitcom про «сім'ю Губерів». Сюжет такий: через незамкнені двері в будинок проникають кілька десятків осіб, які незрозуміло звідки взялися, і вони розташовуються там як у себе вдома – хтось читає книгу, хтось слухає музику. Замість того, щоб вигнати непрошених гостей, господар починає їх обслуговувати: «Кому млинці?» Голос за кадром критикує уряд за рішення утримувати мігрантів у збиток австрійцям», – відзначав австрійський політолог з університету міста Кремс Петер Фільцмаєр (Гончаренко, 2017).

Після парламентських виборів 2017 р. Себастьян Курц сформував уряд з АПС (Безпрезидентна коаліція, 2017), що стало знаковим етапом інтеграції правопопулістської сили до владних інститутів країни. У коаліційній угоді найбільше запитань викликала міграційна політика. По-перше, як відзначали аналітики, новий уряд планував

збільшити видатки на власну прикордонну службу та декларував намір збільшити рівень власної участі в Агентстві ЄС з охорони зовнішніх кордонів FRONTEX (Непередбачувана Австрія, 2017). По-друге, коаліційна угода робила акцент на потребі в залученні кваліфікованої робочої сили в якості потенційних іммігрантів (Непередбачувана Австрія, 2017). По-третє, домовленість передбачала встановлення низки суперечливих норм щодо біженців / осіб, які очікували відповіді на запит про можливість постійного перебування в Австрії (Непередбачувана Австрія, 2017). По-четверте, коаліційна угода прямо передбачала заборону на «пропаганду політичного ісламу», встановлення жорсткішого контролю над ісламськими громадами та «всеосяжний контроль над інтерпретацією ісламського віровчення» в країні (Непередбачувана Австрія, 2017).

У зовнішньополітичній сфері коаліційна угода фіксувалася на трьох основних напрямках: перший – політика в рамках ЄС; другий – зміцнення нейтралітету; третій – сприяння глобальній розрядці напруження та роззброєнню (Непередбачувана Австрія, 2017). «Щодо першого напрямку, то Себастьян Курц знайшов доволі оригінальний вихід із ситуації, в якій глава МЗС виявилася призначеною за квотою АПС, – зауважували політологи. – В даному випадку йдеться про переформування австрійського зовнішньополітичного відомства із втратою ним відповідальності за європейські справи. Останні будуть передані до відомства федерального канцлера. З іншого ж боку, угода не позбавлена суперечливих моментів щодо європейського напрямку. Так, з одного боку, коаліціанти розглядають ЄС як «ціннісне об'єднання», а з іншого – вимагають «підвищення ролі механізмів субсидіарності» та неперевищення компетенцій держав-членів, особливо в політичному плані» (Непередбачувана Австрія, 2017).

Оскільки окремі європейські лідери висловлювали занепокоєння з приводу повернення до влади АПС, її лідери були змушені «залишити позаду нацистське минуле, усувати зі своїх рядів членів з антисемітськими поглядами і відмовитися від закликів про вихід Австрії з Європейського Союзу» (Потіха, 2019). Таким чином, керівництво АПС пом'якшило свою антиєвропейську та антиєвропейську риторику, оскільки австрійське суспільство, загалом, було налаштоване проєвропейське (Бадаєва, 2018: 55).

Отже, участь АПС у коаліційному уряді дозволила партії легітимізувати свою політичну платформу, одночасно пом'якшуючи радикальні елементи риторики для забезпечення внутрішньої та

зовнішньополітичної прийнятності. Цей період в історії партії засвідчив її здатність поєднувати протестний потенціал з урядовою відповідальністю, зберігаючи при цьому прихильність більшості свого електорату. Присутність АПС у виконавчій владі також вплинула на формування зовнішньополітичного курсу Австрії, зокрема у питаннях санкційної політики та позицій щодо російсько-українського конфлікту. Однак і у цьому питанні її лідери демонстрували прихильність до колективної думки. Зокрема, виступаючи 16 грудня 2017 р. у Відні глава австрійського уряду Себастьян Курц пообіцяв «не сходити з дотеперішнього курсу щодо санкцій ЄС проти Росії» (Сааков, 2017). Згодом голова АПС Хайнц-Крістіан Штрахе заявив, своєю чергою, що «йому особисто було б до вподоби, якби санкції проти РФ скасували», утім, «якщо в ЄС більшість цього не хоче, то слід йти за більшістю» (Сааков, 2017).

У травні 2019 р. у пресі з'явився відеозапис зустрічі лідера АПС Хайнца-Крістіана Штрахе з жінкою, яка називала себе племінницею російського олігарха (Безпрецедентна коаліція, 2017). На відеозаписі, зробленому прихованою камерою, популіст і його помічник Йоханн Гуденус на віллі, ймовірно на іспанському острові Ібіца, вели перемовини з цією жінкою, яка виявляла бажання купити половину акцій впливового австрійського таблоїда «Kronen Zeitung» (Безпрецедентна коаліція, 2017). Скандал «Ібіцагейт» похитнув політичні позиції АПС, привів до зміни керівництва партії (Безпрецедентна коаліція, 2017).

Зважаючи на успіхи Норберта Хофера, колишнього міністра транспорту Австрії було обрано новим головою АПС. За його обрання новим керівником партії проголосували 787 із 806 делегатів –

98,25% (Правопопулістська «Австрійська партія свободи» обрала собі лідера, 2019). У своїй промові новообраний голова АПС заявив, що націлений на перемогу партії на дострокових парламентських виборах в Австрії 29 вересня 2019 р. «Ми не повинні задовольнятися третім чи другим місцем. В першому турі виборів федерального президента, участь у яких брали усі партії, ми отримали 35% голосів. Це – та планка, яку ми маємо встановлювати для себе у майбутньому», – заявляв він (Правопопулістська «Австрійська партія свободи» обрала собі лідера, 2019). Підозрюваного у корупції колишнього лідера АПС Хайнца-Крістіана Штрахе було виключено з партії. «Ми починаємо з чистого аркуша. Ібіца – це історія, і ми зараз можемо подивитися в майбутнє», – зазначав Норберт Хофер (Правопопулістська «Австрійська партія свободи» обрала собі лідера, 2019).

Висновки. Отже, діяльність АПС у 2014–2019 рр. засвідчила її здатність ефективно поєднувати популістську риторика з прагматичними політичними стратегіями, що дозволило значно розширити електоральну підтримку. Партія активно експлуатувала теми міграції, безпеки та соціальної справедливості, створюючи образ захисника інтересів «простих австрійців» на тлі критики політичного істеблішменту. Проросійські позиції АПС та контакти з російськими політичними структурами свідчили про прагнення впливати на зовнішньополітичний курс Австрії і формувати альтернативний дискурс у контексті російсько-української війни. Участь партії у коаліційному уряді з Австрійською народною партією (2017–2019 рр.) дозволила легітимізувати правопопулістські наративи та впливати на внутрішню та зовнішню політику держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бадаева А. Австрийская партия свободы: между правым популизмом, австрийским патриотизмом и немецким национализмом, *Контуры глобальных трансформаций: политика, экономика, право*, 2018. Т. 11. № 3. С. 53–68.
2. Безпрецедентна коаліція: Австрією вперше керуватиме уряд консерваторів і зелених. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-50970509>
3. Вдовиченко В. Вибори в Австрії: підсумки для розуміння. URL: <http://fpp.com.ua/vibori-v-avstriyi-pidsumki-dlya-rozuminnya/>
4. Гончаренко Р., Сидоржевський М. Австрійські «друзі Путіна» за крок до влади – хто вони? URL: <https://www.dw.com/uk/>
5. Дубин С. Австрия: исторический прорыв крайне-правых. URL: <https://ru.euronews.com/2015/06/01/far-right-gains-as-austria-kicks-off-super-election-year>
6. Единая Россия» подписала соглашение о сотрудничестве с Австрийской партией свободы. URL: https://er.ru/activity/news/edinaya-rossiya-podpisala-soglasenie-o-sotrudnichestve-s-avstrijskoj-partiej-svobody_149954
7. Забродина Е. Идеи ультраправых становятся все более популярны в ЕС. URL: <https://rg.ru/2013/09/30/austria-site.html>
8. Кіянка І. Популізм в країнах Західної Європи: кінець XX – початок XXI століття. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2015. Вип. 27. С. 22–27.
9. Непередбачувана Австрія. Як зміниться курс Відня за «друзів Кремля» при владі? URL: <https://lexinform.com.ua/v-sviti/neperedbachuvana-avstriya-yak-zminytsya-kurs-vidnya-za-druziv-kremlya-pry-vladi/>
10. Парлюк В. Австрійська Партія Свободи – євроскептики, популісти або екстремісти? *Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів XXI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ*. 2019. С. 88–90.

11. Потіха А. Дострокові парламентські вибори в Австрії: наслідки для України. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3155:dostrokovyi-parlamentski-vibori-v-avstriji-naslidki-dlya-ukrajini-2&catid=64&Itemid=376
12. Правопопулістська «Австрійська партія свободи» обрала собі лідера. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2780661-pravoporulistska-avstrijska-partia-svobodi-obrala-sobi-lidera.html>
13. Президентські вибори в Австрії. URL: <https://www.constjournal.com/pub/1-2017/prezidentski-vybory-avstrii/>
14. Рігерт Б. Коментар: Австрія відбулася переляком. URL: <https://www.dw.com/uk/>
15. Сааков В. Майбутній канцлер Австрії: Санкційний курс щодо Москви зберігатиметься. URL: <https://www.dw.com/uk/>
16. Семенко В. Успіх правопопулістської Австрійської партії свободи (АПС) на місцевих виборах 2015 р. *Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей*. 2017. Т. 35–36. С. 295–304.
17. Федоренко К. Австрійське перегравання. URL: <https://zn.ua/ukr/international/avstriyske-peregravannya-.html>
18. Швейцер В. Австрийская партия свободы: путь во власть. *Современная Европа*. 2018. № 2. С. 105–114.
19. Шимов Я. Любители Кадырова побеждают в Австрии. URL: <https://www.lrt.lt/ru/novosti/17/116670/liubiteli-kadyrova-pobezhdaiut-v-avstrii>
20. Щербань О. Інша Європа. URL: <https://zn.ua/ukr/international/insha-yevropa-.html>

REFERENCES

1. Badaeva, A. (2018). Avstriyskaia partiia svobody: mezhdru pravym populizmom, avstriyskim patriotyzmom y nemetskim natsionalizmom [Austrian Freedom Party: Between Right-Wing Populism, Austrian Patriotism, and German Nationalism], *Kontury globalnykh transformatsiy: polityka, ekonomika, pravo*, 11 (3), 53–68. [in Russian]
2. Bezprezidentna koalitsiia: Avstriiie vpershe keruvatyme uriad konservativiv i zelenykh [An Unprecedented Coalition: Austria Will Be Governed by Conservatives and Greens for the First Time]. (2017). URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-50970509> [in Ukrainian]
3. Vdovychenko, V. (2017). Vybyory v Avstrii: pidsumky dlia rozuminnia [Elections in Austria: Conclusions for Understanding]. URL: <http://fpp.com.ua/vibori-v-avstriyi-pidsumki-dlya-rozuminnia/> [in Ukrainian]
4. Honcharenko, R., Sydorzhhevskiy, M. (2017). Avstriiski «druzi Putina» za krok do vlady – khto vony? [Austrian «Friends of Putin» One Step from Power – Who Are They?]. URL: <https://www.dw.com/uk/> [in Ukrainian]
5. Dubin, S. (2015). Avstriya: istoricheskiy proryv krayne-pravykh [Austria: Historical Breakthrough of the Far-Right]. URL: <https://ru.euronews.com/2015/06/01/far-right-gains-as-austria-kicks-off-super-election-year> [in Russian]
6. «Edinaia Rossiia» podpisala soglasenie o sotrudnichestve s Avstriiskoi partiiey svobody [United Russia Signed a Cooperation Agreement with the Austrian Freedom Party]. (2016). URL: https://er.ru/activity/news/edinaya-rossiya-podpisala-soglasenie-o-sotrudnichestve-s-avstrijskoj-partiej-svobody_149954 [in Russian]
7. Zabrodina, E. (2013). Idei ultrapravykh stanoviat'sia vse bolee populiarnymi v ES [Far-Right Ideas Are Becoming Increasingly Popular in the EU]. URL: <https://rg.ru/2013/09/30/avstriya-site.html> [in Russian]
8. Kyianka, I. (2015). Populizm v krainakh Zakhidnoi Yevropy: kinets XX – pochatok XXI stolittia [Populism in Western European Countries: Late 20th – Early 21st Century], *Ukrainska natsionalna ideia: realii ta perspektivy rozvytku*, 27, 22–27. [in Ukrainian]
9. Nepperedbachuvana Avstriia: Yak zminytsia kurs Vidnia za “druziv Kremliia” pry vladi? [Unpredictable Austria: How Will Vienna's Course Change under “Friends of the Kremlin”?]. (2017). URL: <https://lexinform.com.ua/v-sviti/neperedbachuvana-avstriya-yak-zminytsia-kurs-vidnya-za-druziv-kremliya-pry-vladi/> [in Ukrainian]
10. Parliuk, V. (2019). Avstriiska Partiia Svobody – euroskeptiky, populisty chy ekstremisty? [Austrian Freedom Party – Eurosceptics, Populists, or Extremists?], *Aktualni problemy nauky ta osvity: Zbirnyk materialiv XXI pidsumkovoї naukovo-praktychnoi konferentsii vykladachiv MDU*, 88–90. [in Ukrainian]
11. Potikha, A. (2019). Dostrokovyi parlamentski vybyory v Avstrii: naslidky dlia Ukrainy [Early Parliamentary Elections in Austria: Consequences for Ukraine]. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3155:dostrokovyi-parlamentski-vibori-v-avstriji-naslidki-dlya-ukrajini-2&catid=64&Itemid=376 [in Ukrainian]
12. Pravoporulistska «Avstriyska partiia svobody» obrala sobi lidera [Right-Wing Populist “Austrian Freedom Party” Elected a Leader]. (2019). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2780661-pravoporulistska-avstrijska-partia-svobodi-obrala-sobi-lidera.html> [in Ukrainian]
13. Prezidentski vybyory v Avstrii [Presidential Elections in Austria]. (2016). URL: <https://www.constjournal.com/pub/1-2017/prezidentski-vybory-avstrii/> [in Ukrainian]
14. Rigert, B. (2016). Komentar: Avstriia vidbulasia pereliakom [Commentary: Austria Experienced a Fright]. URL: <https://www.dw.com/uk/> [in Ukrainian]
15. Saakov, V. (2017). Maibutnii kancler Avstrii: Sanktsiinyi kurs shchodo Moskvy zberihatymetsia [Austria's Future Chancellor: Sanctions Policy toward Moscow Will Remain]. URL: <https://www.dw.com/uk/> [in Ukrainian]
16. Semenko, V. (2017). Uspekh pravoporulistskoї Avstriiskoi partiie svobody (APS) na mistsevykh vyborkakh 2015 r. [Success of the Right-Wing Populist Austrian Freedom Party (FPÖ) in the 2015 Local Elections], *Istoryko-politychni problemy sushasnoho svitu*, 35–36, 295–304. [in Ukrainian]
17. Fedorenko, K. (2016). Avstriiske perehravannia [Austrian Replaying]. URL: <https://zn.ua/ukr/international/avstriyske-perehravannya-.html> [in Ukrainian]
18. Shveytser, V. (2018). Avstriiska partiia svobody: put' vo vlast' [Austrian Freedom Party: Path to Power], *Sovremennaiia Evropa*, 2, 105–114. [in Russian]
19. Shimov, Ya. (2017). Liubiteli Kadyrova pobezhdayut v Avstrii [Kadyrov Supporters Win in Austria]. URL: <https://www.lrt.lt/ru/novosti/17/116670/liubiteli-kadyrova-pobezhdaiut-v-avstrii> [in Russian]
20. Shcherba, O. (2016). Insha Yevropa [Another Europe]. URL: <https://zn.ua/ukr/international/insha-yevropa-.html> [in Ukrainian]

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 29.10.2025

Дата публікації: 24.11.2025